

*Ter consultatie (16 april 2019)*

**[Kamerstuknummer]    Voorstel van wet van de leden Snels, Leijten en Nijboer tot wijziging van de liquidatie- en stakingsverliesregeling in de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 in verband met het voorkomen van oneigenlijk gebruik en het verbreden van de belastinggrondslag (Wet aanpassing liquidatie- en stakingsverliesregeling in de vennootschapsbelasting)**

**Nr. 3**

## **MEMORIE VAN TOELICHTING**

### **Inhoudsopgave**

#### **I. ALGEMEEN**

1. Inleiding
2. Materiële en territoriale beperking van de liquidatieverliesregeling
3. Temporele beperking van de liquidatieverliesregeling
4. Maatregelen met betrekking tot de stakingsverliesregeling
5. EU-aspecten
6. Budgettaire gevolgen
7. Inwerkingtreding en overgangsrecht
8. Uitvoeringstoets Belastingdienst
9. Gevolgen voor bedrijfsleven en burger
10. Advies en consultatie

#### **II. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING**

##### **I. ALGEMEEN**

##### **1. Inleiding**

Op grond van de liquidatieverliesregeling in de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 (hierna: Wet Vpb 1969) kan een moedervernootschap het verlies op een deelneming in een dochtervernootschap in aftrek brengen als de dochtervernootschap wordt ontbonden. Deze regeling is opgenomen in artikel 13d van de Wet Vpb 1969 en vormt een inbreuk op de deelnemingsvrijstelling. De liquidatieverliesregeling beoogt een tegemoetkoming te geven aan de moedervernootschap voor het verloren gaan van de onverrekenende verliezen bij de dochtervernootschap zelf.<sup>1</sup> Voor de berekening van het aftrekbare liquidatieverlies op een deelneming is mede vanwege praktische redenen aangesloten bij het vermogensverlies dat de moedervernootschap zelf lijdt op haar investering in de dochtervernootschap. Hierdoor wordt tevens voorkomen dat de moedervernootschap verliezen kan aftrekken die niet voor haar rekening komen, maar voor rekening van de onbetaald gebleven schuldeisers van de ontbonden dochtervernootschap. De moedervernootschap is als aandeelhouder immers in beginsel niet aansprakelijk voor de schulden van de dochtervernootschap.

---

<sup>1</sup> Kamerstukken II 1959/60, 6000, nr. 3, p. 20.

Sinds de totstandkoming van de Wet Vpb 1969 is de liquidatieverliesregeling verschillende keren gewijzigd.<sup>2</sup> Vaak was de reden het voorkomen van misbruik. Internationaal-politiek is de liquidatieverliesregeling fel bekritiseerd. In 1999 merkte de Europese Gedragscodegroep inzake de belastingregeling voor ondernemingen de Nederlandse deelnemingsvrijstelling aan als een schadelijke maatregel mede vanwege de mogelijkheid om liquidatieverliezen op deelnemingen af te trekken. Nederland kon uiteindelijk volstaan met overige aanpassingen van de deelnemingsvrijstelling. Dit gebeurde op basis van de veronderstelling dat de liquidatieverliesregeling een zeer beperkte mogelijkheid biedt om vermogensverliezen op deelnemingen af te trekken, die niet significant genoeg is in de praktijk om te stellen dat de regeling schadelijk is. Aan dat laatste kan intussen worden getwijfeld gelet op de recente berichtgeving in de media over het gebruik van de liquidatieverliesregeling als aftrekpost door een Nederlandse multinational.<sup>3</sup> Uit de berichtgeving blijkt dat de Nederlandse belastinggrondslag vergaand kan worden uitgehoud door de mogelijkheid om een liquidatieverlies in aftrek te brengen op deelnemingen in dochtervennootschappen die waar ook ter wereld zijn gevestigd, in combinatie met de mogelijkheid om die aftrekpost tot elk gewenst moment uit te stellen.

Dit wetsvoorstel beoogt een dam op te werpen tegen de uitholling van de Nederlandse belastinggrondslag die plaatsvindt door middel van de aftrek van liquidatieverliezen. Daartoe worden in essentie de volgende drie maatregelen voorgesteld:

- een beperking van de liquidatieverliesregeling tot liquidaties van dochtervennootschappen waarin de moedervernootschap een kwalificerend belang houdt (materiële beperking);
- een beperking van de liquidatieverliesregeling tot liquidaties van dochtervennootschappen die zijn gevestigd in de EU/EER (territoriale beperking); en
- een beperking van de mogelijkheid tot langdurig uitstel van het aftrekmoment van een liquidatieverlies (temporele beperking).

Als aanvullende maatregel worden vergelijkbare wijzigingen voorgesteld met betrekking tot de stakingsverliesregeling in de vennootschapsbelasting (artikel 15i van de Wet Vpb 1969).

## **2. Materiële en territoriale beperking van de liquidatieverliesregeling**

Thans kan een liquidatieverlies worden genomen op elke deelneming waarop de deelnemingsvrijstelling van toepassing is, ongeacht waar in de wereld het lichaam waarin de deelneming wordt gehouden is gevestigd. Van een deelnemingsrelatie is, kort gezegd, sprake indien de moedervernootschap voor ten minste 5% van het nominaal gestorte kapitaal aandeelhouder is van de dochtervennootschap. Het wetsvoorstel regelt dat een liquidatieverlies op een deelneming nog slechts aftrekbaar is indien de Nederlandse moedervernootschap een kwalificerend belang heeft in de dochtervennootschap én de dochtervennootschap tevens is gevestigd in Nederland of in een andere EU/EER-staat. De moedervernootschap heeft een kwalificerend belang in een dochtervennootschap indien zij voor meer dan een vierde van het nominaal gestorte kapitaal aandeelhouder is van de dochtervennootschap. Een belang wordt tevens aangemerkt als een kwalificerend belang indien de belastingplichtige aannemelijk maakt dat zij als moedervernootschap de activiteiten van de dochtervennootschap kan bepalen vanwege haar invloed op de besluitvorming. Dat is

---

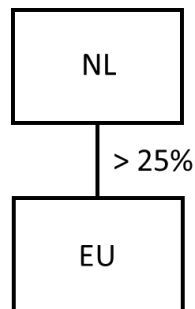
<sup>2</sup> Zoals bij de Wet van 25 april 1990, *Stb.* 1990, 173 en de Wet van 30 november 2006, *Stb.* 2006, 631.

<sup>3</sup> Zie de berichtgeving op 28 november van Dagblad Trouw ('Shell betaalt geen winstbelasting in Nederland').

bijvoorbeeld het geval indien aan een belang meer dan de helft van de stemrechten kleeft of aan een belang bijzondere stemrechten zijn verbonden.

Het voorgestelde toepassingsbereik van de liquidatieverliesregeling kan worden verduidelijkt aan de hand van het volgende voorbeeld:

*Voorbeeld 1*



In dit voorbeeld kan de Nederlandse moedervernootschap een liquidatieverlies aftrekken in verband met de liquidatie van haar dochtervennootschap, omdat zij een aandelenbelang van meer dan 25% heeft in de dochtervennootschap en de dochtervennootschap tevens is gevestigd in een lidstaat van de Europese Unie. Het liquidatieverlies bedraagt in beginsel het verschil tussen het door de moedervernootschap voor de aandelen opgeofferde bedrag en de van de dochtervennootschap ontvangen liquidatie-uitkering(en).

Hoewel dat een mogelijkheid was geweest, stellen de initiatiefnemers bewust niet voor om de liquidatieverliesregeling te beperken tot deelnemingen in dochtervennootschappen die zijn opgericht naar het recht van Nederland of naar het recht van een EU/EER-staat. Een dergelijke rechtsvorm is in dit wetsvoorstel achterwege gelaten om het gebruik van andere rechtsvormen niet te belemmeren, waaronder de overal ter wereld veel gebruikte rechtsvormen naar het recht van het Verenigd Koninkrijk. Ook na de Brexit blijft het aldus mogelijk om een liquidatieverlies te nemen op een deelneming in een vennootschap die is opgericht naar het recht van het Verenigd Koninkrijk, mits die vennootschap feitelijk is gevestigd in Nederland of in een andere EU/EER-staat en de Nederlandse moedervernootschap een kwalificerend belang in die vennootschap heeft.

De voorgestelde territoriale beperking van de liquidatieverliesregeling beoogt de uitholling van de Nederlandse grondslag tegen te gaan die plaatsvindt door middel van de aftrek van buitenlandse verliezen. Aan het Nederlandse vennootschapsbelastingstelsel ligt het beleidsmatige uitgangspunt ten grondslag dat alleen winsten worden belast die in Nederland zijn gemaakt. Zo heeft het Nederlandse vennootschapsbelastingstelsel een sterk territoriaal karakter mede vanwege de deelnemingsvrijstelling voor voordelen uit hoofde van deelnemingen in lichamen die in het buitenland zijn gevestigd.<sup>4</sup> De keerzijde van dit uitgangspunt houdt in dat alleen verliezen aftrekbaar zijn die in Nederland zijn geleden. De liquidatieverliesregeling maakt een inbreuk op het territoriale karakter van ons vennootschapsbelastingstelsel door óók de aftrek toe te staan van liquidatieverliezen op deelnemingen in lichamen die zijn gevestigd in het buitenland.

---

<sup>4</sup> Ook vanwege de objectvrijstelling voor buitenlandse ondernemingswinsten; zie paragraaf 4 van deze memorie van toelichting.

Met dit wetsvoorstel beogen de initiatiefnemers uit te sluiten dat negatieve ontwikkelingen buiten het grondgebied van de EU/EER de Nederlandse belastingopbrengst nog langer raken. Daarmee wordt de grondslag van de vennootschapsbelasting robuuster. De voorgestelde beperking van de liquidatieverliesregeling past volgens de initiatiefnemers bij de (internationale) trend van grondslagverbreding. De initiatiefnemers wijzen er op dat in 2005 door het toenmalige kabinet met de gedachte is gespeeld om de liquidatieverliesregeling af te schaffen.<sup>5</sup> Eén van de redenen was dat daardoor de deelnemingsvrijstelling consequenter zouden worden. Specifiek voor de in Nederland aanwezige hoofdkantoren van multinationale ondernemingen geldt dat de in Nederland belastbare grondslag doorgaans beperkt is.<sup>6</sup> Hetzelfde geldt voor in Nederland aanwezige regionale hoofdkantoren van buitenlandse multinationale ondernemingen. De initiatiefnemers achten het in het bijzonder onevenwichtig dat deze hoofdkantoren op hun beperkte belastinggrondslag ook nog eens potentieel alle verliezen uit hoofde van de liquidatie van buitenlandse deelnemingen in aftrek kunnen brengen.

De voorgestelde territoriale beperking van de liquidatieverliesregeling tot deelnemingen in dochtervennootschappen die zijn gevestigd in Nederland of in een andere EU/EER-staat is alléén mogelijk indien de liquidatieverliesregeling tegelijkertijd eveneens materieel wordt beperkt tot situaties waarin de moedervernootschap de activiteiten van de dochtervennootschap kan bepalen vanwege haar invloed op de besluitvorming. Hierdoor wordt zeker gesteld dat de liquidatieverliesregeling uitsluitend onder de reikwijdte van de door het Werkingsverdrag van de Europese Unie gegarandeerde vrijheid van vestiging valt.<sup>7</sup> Indien de materiële beperking van de liquidatieverliesregeling achterwege zou worden gelaten, zouden belastingplichtigen met een beroep op de vrijheid van kapitaalverkeer ook de aftrek kunnen claimen van een liquidatieverlies op deelnemingen in lichamen die in derde landen zijn gevestigd. Om de voorgestelde regeling uitvoerbaar te maken voor het bedrijfsleven en de Belastingdienst wordt bij de aanwezigheid van een aandelenbelang van meer dan een vierde verondersteld dat de moedervernootschap de activiteiten van de dochtervennootschap kan bepalen vanwege haar invloed op de besluitvorming. Een dergelijke invulling is in overeenstemming met de rechtspraak van het Hof van Justitie van de EU.<sup>8</sup>

Om de voorgestelde regeling uitvoerbaar te maken voor het bedrijfsleven en de Belastingdienst wordt bovendien voorgesteld om de beperking van de liquidatieverliesregeling tot in Nederland of in een EU/EER-staat gevestigde deelnemingen in dochtervennootschappen waarin de moedervernootschap een kwalificerend belang heeft, toe te passen voor zover het liquidatieverlies op een deelneming meer bedraagt dan € 1 miljoen. Dergelijke doelmatigheidsdrempels zijn niet ongebruikelijk in de Wet Vpb 1969.<sup>9</sup>

### **3. Temporele beperking van de liquidatieverliesregeling**

---

<sup>5</sup> Kamerstukken II 2004/05, 30107, nr. 2, p. 36.

<sup>6</sup> Zo hoeven veel hoofdkantooractiviteiten niet of slechts met een beperkte winstopslag te worden doorbelast aan de rest van het concern. Zie het Verrekenprijzenbesluit van 22 april 2018, nr. 2018-6865, *Stcrt.* 2018, 26874. Indien het hoofdkantoor een fiscale eenheid vormt met eventueel aanwezige Nederlandse dochtermaatschappijen, is de belastinggrondslag groter en daarmee tevens het aftrekkpotentieel van liquidatieverliezen op door het hoofdkantoor gehouden (buitenlandse) deelnemingen.

<sup>7</sup> Zie bijvoorbeeld HvJ EU 13 november 2012, C-35/11 (FII-2).

<sup>8</sup> Zie HvJ EU 10 mei 2007, C-492/04 (Lasertec).

<sup>9</sup> Zo kent de per 1 januari 2019 ingevoerde generieke renteaftrekbeperking van artikel 15b van de Wet Vpb 1969 een drempel van € 1 miljoen aan rente.

Naast de voorgestelde beperking van de materiële en territoriale reikwijdte van de liquidatieverliesregeling, wordt voorgesteld om de mogelijkheden aan banden te leggen die belastingplichtigen thans hebben om zelf het moment te bepalen waarop het liquidatieverlies op een deelneming afgetrokken kan worden. Op grond van het huidige artikel 13d lid 11 van de Wet Vpb 1969 is een liquidatieverlies op een deelneming aftrekbaar op het tijdstip waarop de vereffening is voltooid en er ook overigens is voldaan aan bepaalde voorwaarden. Vanwege de aansluiting bij het tijdstip waarop de vereffening is voltooid, hebben belastingplichtigen het vrijwel in eigen hand om het aftrekmoment te bepalen. Dit staat in schril contrast tot overige (ondernemings)verliezen, waarbij goed koopmansgebruik aan kunstmatig uitstel van verliesneming in de weg staat. Bij uitsteking in het geval waarin de moedervennootschap alle aandelen heeft in een dochtervennootschap, kan de aftrek van het liquidatieverlies tot elk gewenst moment worden uitgesteld.

Volgens de initiatiefnemers zijn de manipulatiemogelijkheden van het aftrekmoment ongewenst. Bovendien staat de mogelijkheid tot (zeer) langdurig uitstel van de aftrekpost voor liquidatieverliezen haaks op de beperking van de voorwaartse verliesverrekeningstermijn, die met ingang van 1 januari 2019 zes jaren bedraagt. De thans bestaande langdurige uitstelmogelijkheid om het liquidatieverlies op een deelneming te benutten, kan worden geïllustreerd aan de hand van het volgende voorbeeld.

#### *Voorbeeld 2*

Een belastingplichtige heeft in 1995 een buitenlandse deelneming opgericht met een startkapitaal van 100. In 2000 wordt de onderneming van de buitenlandse deelneming gestaakt, waarna de buitenlandse deelneming verder door het leven gaat als brievenbusmaatschappij. Indien de belastingplichtige in 2019 de deelneming liquideert en de laatste vereffeningshandeling laat verrichten, bestaat in 2019 recht op de aftrek van een liquidatieverlies van maximaal 100. Dat is 19 jaar nadat de deelneming haar onderneming heeft gestaakt.

De wetgever koos destijds voor het tijdstip van het voltooid zijn van de vereffening en niet voor het eerdere tijdstip van een besluit tot ontbinding vanuit de wens een liquidatieverlies pas in aanmerking te nemen, wanneer de zekerheid bestond dat de verliescompensatie bij de dochtervennootschap voorgoed verloren zou zijn. In het jaar waarin het besluit tot ontbinding van de deelneming is genomen ontbreekt die zekerheid nog. Voor de keuze van het tijdstip van het voltooid zijn van de vereffening werd tijdens de parlementaire behandeling van de Wet Vpb 1969 ook het praktische argument van de beschikbaarheid van de gegevens met betrekking tot de liquidatie-uitkeringen aangevoerd.<sup>10</sup> De initiatiefnemers stellen voor om vast te houden aan de voltooiing van de vereffening als het tijdstip waarop een liquidatieverlies aftrekbaar is, nu zij zich nog steeds kunnen vinden in de argumenten van de wetgever zoals hierboven genoemd. Om echter de mogelijkheid van langdurig uitstel te voorkomen, wordt die aftrek alleen nog toegestaan indien de vereffening wordt voltooid uiterlijk drie jaren na afloop van het kalenderjaar waarin de onderneming van de deelneming is gestaakt dan wel het besluit daartoe is genomen.<sup>11</sup> Het is volgens de initiatiefnemers redelijk om, bij wijze van forfait, uit te gaan van een vereffeningstermijn van drie jaren. De ervaring in de insolventiepraktijk leert dat een liquidatie in het gros van de gevallen wordt afgewikkeld binnen deze termijn.

<sup>10</sup> Kamerstukken II 1959/60, nr. 3, p. 20.

<sup>11</sup> Dit voorstel sluit aan bij de door prof. dr. J.L. van de Streek gesuggereerde oplossingsrichting in 'Voorstellen tot een meer evenwichtige versobering van de voorwaartse verliesverrekeningstermijn in de vennootschapsbelasting', Weekblad Fiscaal Recht, 2018, nr. 7263, p. 1494-1499.

Het wetsvoorstel voorziet in een verlengingsmogelijkheid van de in beginsel maximaal toegestane vereffeningstermijn van drie jaren. Verlenging is mogelijk in de gevallen waarin het voltooiën van de vereffening op een later tijdstip is ingegeven door zakelijke overwegingen. De belastingplichtige dient aannemelijk te maken dat dit het geval is. Op de tegenbewijsregeling kan onder andere een beroep worden gedaan in situaties waarin het vermogen wordt vereffend in het kader van een omvangrijke en complexe – en daardoor langslpende – liquidatie van een dochtervennootschap.

#### **4. Maatregelen met betrekking tot de stakingsverliesregeling**

Op grond van de stakingsverliesregeling van artikel 15i van de Wet Vpb 1969 kan een belastingplichtige in het geval waarin een buitenlandse onderneming wordt gestaakt, het per saldo geleden verlies aftrekken van de Nederlandse winst. Conform de voorgestelde wijziging van de liquidatieverliesregeling, bevat het wetsvoorstel een territoriale en een temporele beperking van de stakingsverliesregeling.

Op grond van de voorgestelde territoriale beperking is een stakingsverlies alleen nog aftrekbaar indien het verlies is geleden uit hoofde van een in een EU/EER-staat gedreven onderneming. Voor twee typen investeringen in een derde staat blijft de stakingsverliesaftrek mogelijk vanwege de door het Werkingsverdrag van de Europese Unie gegarandeerde vrijheid van kapitaal verkeer jegens derde landen, te weten:

- een als belegging gehouden onroerende zaak die is gelegen in een derde staat; en
- een als belegging gehouden medegerechtigheid tot het vermogen van een in een derde staat gedreven onderneming.

Het wetsvoorstel voorziet in een doelmatigheidsdrempel op grond waarvan een belastingplichtige pas aanloopt tegen de territoriale beperking van de stakingsverliesregeling voor zover het stakingsverlies meer bedraagt dan € 1 miljoen.

De voorgestelde temporele beperking houdt in dat de aftrek van een stakingsverlies nog slechts is toegestaan indien de belastingplichtige ophoudt winst te genieten uit een andere staat binnen drie jaren na afloop van het jaar waarin de buitenlandse onderneming nagenoeg geheel is gestaakt dan wel het besluit tot staking is genomen. Indien de belastingplichtige aannemelijk maakt dat er zakelijke overwegingen ten grondslag liggen aan het overgaan tot staking van de buitenlandse onderneming op een later moment, is ook op dat latere moment aftrek mogelijk.

#### **5. EU-aspecten**

De door het Werkingsverdrag van de Europese Unie gegarandeerde verdragsvrijheden hebben een belangrijke rol gespeeld bij de vormgeving van de territoriale beperking van de liquidatie- en stakingsverliesregeling.

Zoals uiteengezet in paragraaf 2 van deze memorie van toelichting, wordt vanwege de vrijheid van vestiging voorgesteld de liquidatieverliesregeling te beperken tot deelnemingen in dochtervennootschappen die in Nederland zijn gevestigd of in een andere EU/EER-staat én waarin de moedervernootschap tevens een kwalificerend belang heeft. Door de toespitsing op deelnemingen waarin de moedervernootschap een kwalificerend belang heeft, ontstaat geen

spanning met de vrijheid van kapitaal verkeer, die ook jegens derde landen geldt.<sup>12</sup> Iets soortgelijks geldt voor de beperking van de stakingsverliesregeling tot ondernemingen gedreven met behulp van een vaste inrichting in een EU/EER-staat. Op een in een derde land met behulp van een vaste inrichting gedreven onderneming zijn de verdragsvrijheden niet van toepassing.<sup>13</sup> In de twee specifieke gevallen waarin de objectvrijstelling voor buitenlandse ondernemingswinst naar zijn aard niet als voorwerp situaties heeft die betrekking hebben op de vrijheid van vestiging, houdt het wetsvoorstel de aftrek van een stakingsverlies in beginsel zonder territoriale begrenzing in stand. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting op het voorgestelde artikel 15i lid 10 van de Wet Vpb 1969.

Dit wetsvoorstel beoogt de mogelijke functie die de liquidatieverliesregeling momenteel heeft in het kader van de EU-rechtelijke aanvaardbaarheid van het fiscale-eenheidsregime ex artikel 15 van de Wet Vpb 1969, in de kern niet te veranderen. Volgens rechtspraak van het Hof van Justitie van de EU is Nederland op grond van de vrijheid van vestiging niet gedwongen een grensoverschrijdende fiscale eenheid toe te staan.<sup>14</sup> Het is evenwel onbeslist of, en zo ja in hoeverre, Nederland op grond van de vrijheid van vestiging overigens (alsnog) rekening moet houden met het verlies dat is geleden door een in andere EU-lidstaat gevestigde dochtervennootschap in situaties waarin verliesverrekening lokaal niet meer mogelijk is.<sup>15</sup> Bij de totstandkoming van de Wet Werken aan winst<sup>16</sup> is ervoor gekozen om geen stappen te zetten op het terrein van de grensoverschrijdende verliesverrekening, omdat de liquidatieverliesregeling een mogelijkheid biedt voor de import van verliezen in dergelijke situaties.<sup>17</sup> De initiatiefnemers menen dat een (her)beoordeling van de problematiek van de grensoverschrijdende verliesverrekening het beste kan worden meegenomen bij de aangekondigde vormgeving en de uitwerking van een nieuwe concernregeling.<sup>18</sup>

## **6. Budgettaire gevolgen**

PM

## **7. Inwerkingtreding en overgangsrecht**

De in het wetsvoorstel opgenomen maatregelen treden in werking met ingang van 1 januari 2021, waarbij de voorgestelde temporele beperking van de liquidatie- en stakingsverliesregeling voor het eerst van toepassing is op latente liquidatie- respectievelijk stakingsverliezen die op of na 1 januari 2021 ontstaan.

Voor de gevallen waarin het latente liquidatieverlies op een deelneming vóór 1 januari 2021 is ontstaan, zien de initiatiefnemers aanleiding voor een overgangsregeling. Het voorgestelde overgangsrecht houdt in dat een ten tijde van de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel aanwezig latent liquidatieverlies, in beginsel nog gedurende een periode van drie jaren in aanmerking kan worden genomen. Na afloop van de driejaarsperiode kan nog slechts een vóór 2021 ontstaan latent liquidatieverlies in aanmerking worden genomen indien de belastingplichtige aannemelijk maakt dat het uitstel is ingegeven door zakelijke

---

<sup>12</sup> Zie bijvoorbeeld HvJ EU 10 mei 2007, C-492/04 (Lasertec) en HvJ EU 13 november 2012, C-35/11 (FII-2).

<sup>13</sup> HvJ EU 10 mei 2007, C-102/05 (A en B) en HvJ EU 6 november 2007, C-415/06 (Stahlwerk Ergste Westig).

<sup>14</sup> HvJ EU 25 februari 2010, C-337/08 (X Holding).

<sup>15</sup> Zie bijvoorbeeld HvJ 13 december 2005, C-446/03 (Marks & Spencer) en HvJ EU 22 februari 2018, C-398/16 (X en X).

<sup>16</sup> Wet van 30 november 2006, 2006, 631.

<sup>17</sup> Kamerstukken II 2005/06, 30572, nr. 3, p. 7 en Kamerstukken 2005/06, 30572, nr. 8, p. 68-69.

<sup>18</sup> Kamerstukken II 2018/19, 34959, nr. 7, p. 20.

overwegingen. Een soortgelijke overgangsregeling wordt voorgesteld met betrekking tot vóór 1 januari 2021 ontstane latente stakingsverliezen.

## **8. Uitvoeringstoets Belastingdienst**

PM

## **9. Gevolgen voor bedrijfsleven en burger**

PM

## **10. Advies en consultatie**

PM

## **II. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING**

*Artikel I, onderdeel A, onder 1 (artikel 13d van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969)*

De voorgestelde wijziging van artikel 13d lid 5 van de Wet Vpb 1969 regelt dat deze bepaling ook van toepassing is indien, onmiddellijk of middellijk, tot het vermogen van het ontbonden lichaam een deelneming heeft behoord in een lichaam dat inmiddels is geliquideerd en ter zake waarvan ingevolge het voorgestelde veertiende lid, geen liquidatieverlies in aanmerking is genomen, of niet in aanmerking zou zijn genomen indien die deelneming door een in Nederland gevestigd lichaam zou zijn gehouden. In een dergelijk geval wordt het liquidatieverlies slechts in aanmerking genomen voor zover dit verlies uitgaat boven het liquidatieverlies met betrekking tot de deelneming in dat eerder ontbonden lichaam.

Kort gezegd, heeft de voorgestelde wijziging betrekking op de situatie waarin een tussenhoudster het liquidatieverlies op een deelneming oneigenlijk heeft uitgesteld. In een dergelijk geval wordt (ook) het liquidatieverlies gekort dat de moedervenootschap in aanmerking kan nemen in verband met de liquidatie van de tussenhoudster.

*Artikel I, onderdeel A, onder 2 (artikel 13d van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969)*

Het voorgestelde veertiende lid geeft invulling aan de temporele beperking van de liquidatieverliesregeling. Op grond van het voorgestelde vijftiende lid wordt het liquidatieverlies slechts in aanmerking genomen indien de vereffening uiterlijk wordt voltooid in het derde kalenderjaar dat volgt op het kalenderjaar waarin de onderneming door het ontbonden lichaam geheel of nagenoeg geheel is gestaakt dan wel het besluit daartoe is genomen. Op dat moment ontstaat een zogenoemd latent liquidatieverlies. De initiatiefnemers hebben voor de definitie van een latent liquidatieverlies op een deelneming aansluiting gezocht bij de bestaande regelingen in de Wet Vpb 1969 die betrekking hebben op een dergelijk verlies.<sup>19</sup>

Het voorgestelde veertiende lid bevat een tegenbewijsmogelijkheid op grond waarvan een liquidatieverlies in aftrek kan worden gebracht buiten de driejaarsperiode. Om voor de verlenging in aanmerking te komen dient de belastingplichtige aannemelijk te maken dat er zakelijke overwegingen ten grondslag liggen aan het op een later moment voltooiën van de vereffening. Het gaat, met andere woorden, om gevallen waarin het voltooiën van de

---

<sup>19</sup> Deze regelingen zijn opgenomen in artikel 15ab lid 2 van de Wet Vpb 1969 en artikel 15aj lid 7 van de Wet Vpb 1969.



vereffening op zich laat wachten om redenen buiten de fiscaliteit. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de afwikkeling van een grootschalige en complexe liquidatie.

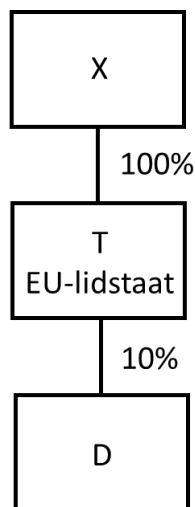
In het voorgestelde vijftiende en zestiende lid zijn de materiële en territoriale beperking van de liquidatieverliesregeling opgenomen. Op grond van het vijftiende lid is een liquidatieverlies slechts aftrekbaar indien op het tijdstip direct voorafgaand aan het voltooien van de vereffening, cumulatief is voldaan aan de volgende twee voorwaarden:

- de belastingplichtige heeft een kwalificerend belang in het ontbonden lichaam; en
- het ontbonden lichaam is gevestigd in Nederland of in een andere EU/EER-staat.

De aanhef van het voorgestelde zestiende lid stelt zeker dat het liquidatieverlies slechts in aanmerking wordt genomen voor zover het liquidatieverlies is toe te rekenen aan de periode waarin aan beide voorwaarden, onafgebroken tot en met het tijdstip direct voorafgaand aan het voltooien van de vereffening, is voldaan. Voorts regelt het zestiende lid onder andere dat een liquidatieverlies op een tussenhoudster niet in aanmerking wordt genomen voor zover dit verlies indirect betrekking heeft op deelnemingen in eerder geliquideerde lichamen ten aanzien waarvan niet aan beide zojuist genoemde voorwaarden is voldaan.

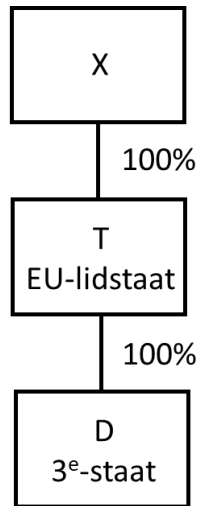
Het voorgestelde artikel 13d lid 16 onderdeel a van de Wet Vpb 1969 bepaalt, kort gezegd, dat het liquidatieverlies op een deelneming in een tussenhoudster niet in aanmerking wordt genomen voor zover dit verlies betrekking heeft op een, door de tussenhoudster voorheen gehouden, deelneming in een lichaam dat inmiddels is ontbonden en waarin belastingplichtige géén kwalificerend belang had. Dit wordt hieronder in voorbeeld 3 verduidelijkt.

#### Voorbeeld 3



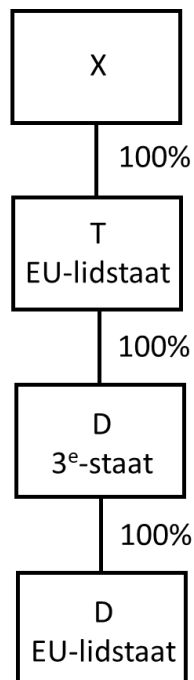
Het voorgestelde artikel 13d lid 16 onderdeel b van de Wet Vpb 1969 regelt, kort gezegd, dat het liquidatieverlies op een deelneming in een tussenhoudster niet in aanmerking wordt genomen voor zover dit verlies betrekking heeft op een, door de tussenhoudster voorheen gehouden, deelneming in een lichaam dat inmiddels is ontbonden en dat niet was gevestigd in Nederland of een andere EU/EER-staat. Voorbeeld 4 hieronder bevat een voorbeeld van een dergelijke situatie.

#### Voorbeeld 4



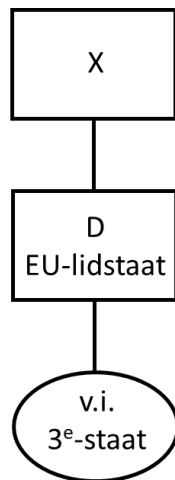
Het voorgestelde artikel 13d lid 16 onderdeel c van de Wet Vpb 1969 zorgt, kort gezegd, ervoor dat het liquidatieverlies op een deelneming tussenhouder niet in aanmerking wordt genomen voor zover dit verlies betrekking heeft op een door de tussenhouder -via een andere tussenhouder in een derde staat- voorheen gehouden deelneming in een lichaam dat inmiddels is ontbonden en dat was gevestigd in Nederland of een andere EU/EER-staat. In voorbeeld 5 hieronder is een situatie opgenomen waarop onderdeel c ziet.

*Voorbeeld 5*



Het voorgestelde artikel 13d lid 16 onderdeel d van de Wet Vpb 1969 houdt verband met de aanvullende maatregelen met betrekking tot de stakingsverliesregeling en houdt, kort gezegd, in dat een liquidatieverlies op een deelneming in een dochtervennootschap niet in aanmerking wordt genomen voor zover dat verlies toerekenbaar is aan een door die dochtervennootschap gestaaakte vaste inrichting in een derde staat. Onderdeel d wordt in voorbeeld 6 hieronder verduidelijkt.

### Voorbeeld 6



Voor zover de onderdelen van het zestiende lid betrekking hebben op hetzelfde toerekenbare verlies, dient ter voorkoming van dubbeltellingen het toerekenbare verlies logischerwijs slechts éénmaal te worden gekort op het liquidatieverlies.

Het voorgestelde zeventiende lid bevat een doelmatigheidsdrempel op grond waarvan het vijftiende en het zestiende lid pas van toepassing zijn voor zover het liquidatieverlies op een deelneming meer bedraagt dan € 1 miljoen. Dat betekent bijvoorbeeld dat van een liquidatieverlies ten bedrage van € 5 miljoen in verband met de liquidatie van een dochtervennootschap waarin de moedervernootschap géén kwalificerend belang heeft, € 4 miljoen niet-afteikbaar is (€ 5 miljoen -/- € 1 miljoen drempel). Indien het desbetreffende liquidatieverlies € 1 miljoen of minder bedraagt, bijvoorbeeld € 750.000, komt het gehele liquidatieverlies in aftrek. Voor een toelichting op de drempel wordt verwezen naar het algemeen gedeelte van deze memorie van toelichting.

Het voorgestelde achttiende lid bevat een tweetal definities. Op grond van onderdeel a wordt onder een kwalificerend belang in een lichaam verstaan een bezit van meer dan een vierde van het nominaal gestorte kapitaal van een lichaam. Hiermee wordt aangeknoopt bij een bekende grootheid in het regime van de deelnemingsvrijstelling, te weten het nominaal gestorte kapitaal. Daarnaast wordt zeker gesteld dat een belang eveneens wordt aangemerkt als een kwalificerend belang indien daarmee een zodanige invloed op de besluiten van een lichaam kan worden uitgeoefend dat de activiteiten ervan kunnen worden bepaald. Dit criterium is ontleend aan vaste rechtspraak van het Hof van Justitie van de EU.<sup>20</sup> Of aan het invloedscriterium is voldaan, hangt af van de feiten en omstandigheden van het geval. Onderdeel b regelt dat voor de toepassing van de liquidatieverliesregeling onder een derde staat wordt verstaan een staat niet-zijnde Nederland en niet-zijnde een andere EU/EER-staat.

#### *Artikel I, onderdeel B (artikel 15i van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969)*

Het voorgestelde achtste lid van artikel 15i Wet Vpb 1969 introduceert een temporele beperking in de stakingsverliesregeling. Het achtste lid regelt dat het stakingsverlies slechts in aanmerking wordt genomen indien de belastingplichtige uiterlijk ophoudt winst te genieten

<sup>20</sup> Zie bijvoorbeeld HvJ EU 13 april 2000, C-251/98 (Baars).

uit een andere staat in het derde kalenderjaar dat volgt op het kalenderjaar waarin de activiteiten reeds nagenoeg geheel zijn afgebouwd dan wel het besluit om ermee te stoppen is genomen. Op het moment dat de activiteiten in een andere staat nagenoeg geheel zijn gestaakt dan wel het besluit om is genomen de activiteiten in de andere staat te staken, ontstaat een latent stakingsverlies. De initiatiefnemers hebben voor de definitie van een latent stakingsverlies aansluiting gezocht bij de bestaande regeling in de vennootschapsbelasting die betrekking heeft op een dergelijk verlies.<sup>21</sup>

Het achtste lid regelt tevens dat aftrek op een later moment mogelijk is indien de belastingplichtige aannemelijk maakt dat er zakelijke overwegingen ten grondslag liggen aan de latere staking van de buitenlandse activiteiten.

Het voorgestelde negende lid van artikel 15i van de Wet Vpb 1969 bevat een territoriale beperking van de stakingsverliesregeling en houdt in dat stakingsverliezen nog slechts aftrekbaar zijn indien zij zijn geleden met in een EU/EER-staat gedreven onderneming. Hierop worden in het voorgestelde tiende lid van artikel 15i Wet Vpb 1969 twee uitzonderingen gemaakt. Op grond van het tiende lid is het stakingsverlies aftrekbaar voor zover dat betrekking heeft op een als belegging aangehouden onroerende zaak die is gelegen in een derde staat (onderdeel a) of een als belegging aangehouden medegerechtigdheid tot het vermogen van een in een derde staat gedreven onderneming (onderdeel b). In deze twee gevallen heeft de objectvrijstelling voor buitenlandse ondernemingswinst naar zijn aard niet als voorwerp situaties die de vrijheid van vestiging betreffen. Om geen obstakels op te werpen voor de vrijheid van het kapitaalverkeer jegens derde landen ex artikel 63 Werkingsverdrag van de Europese Unie, wordt voorgesteld om in deze situaties de aftrek van een stakingsverlies zonder territoriale beperking te blijven toestaan. Anders dan thans het geval is, wordt daaraan de voorwaarde gesteld dat de als belegging aangehouden onroerende zaak of de onderneming waartoe de als belegging gehouden medegerechtigdheid is gerechtigd, is gelegen respectievelijk wordt gedreven in een derde land waarmee Nederland een regeling is overeengekomen die voorziet in de uitwisseling van inlichtingen. Op deze wijze heeft de Belastingdienst de mogelijkheid om te controleren of aan alle voorwaarden is voldaan voor het in aftrek brengen van een stakingsverlies. Bij een medegerechtigdheid in de zin van het voorgestelde artikel 15i lid 10 onderdeel b van de Wet Vpb 1969 kan worden gedacht aan een participatie als stille vennoot in een commanditaire vennootschap of een daarmee vergelijkbaar buitenlands samenwerkingsverband dat naar Nederlandse maatstaven fiscaal transparant is.

In het voorgestelde elfde lid is de doelmatigheidsdrempel opgenomen op grond waarvan een belastingplichtige pas aanloopt tegen de territoriale beperking van de stakingsverliesregeling voor zover het stakingsverlies meer bedraagt dan € 1 miljoen.

## *Artikel II (overgangsrecht)*

Op grond van het voorgestelde artikel II is een overgangsregeling getroffen voor de ten tijde van de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel aanwezige latente liquidatie- en stakingsverliezen. Belastingplichtigen krijgen in beginsel tot en met uiterlijk 31 december 2023 de tijd om de latente verliezen te benutten. Indien de belastingplichtige aannemelijk maakt dat er zakelijke overwegingen ten grondslag liggen aan het overgaan tot liquidatie van

---

<sup>21</sup> Zie artikel 7b van het Besluit fiscale eenheid 2003.

de deelneming respectievelijk staking van de buitenlandse onderneming op een later moment, is ook op dat latere moment aftrek mogelijk.

*Artikel III (inwerkingtreding)*

Voorgesteld wordt om het wetsvoorstel in werking te laten treden op 1 januari 2021. Vanwege de voorgestelde overgangsmaatregel voor op 1 januari 2021 bestaande latente liquidatieverliezen (zie het voorgestelde artikel II, lid 1), is het voorgestelde veertiende lid van artikel 13d van de Wet Vpb 1969 voor het eerst van toepassing op latente liquidatieverliezen die op of na 1 januari 2021 ontstaan.

Vanwege de voorgestelde overgangsmaatregel voor op 1 januari 2021 bestaande latente stakingsverliezen (zie het voorgestelde artikel II, lid 3), is het voorgestelde achtste lid van artikel 15i van de Wet Vpb 1969 voor het eerst van toepassing op latente stakingsverliezen die op of na 1 januari 2021 ontstaan.

Snels  
Leijten  
Nijboer